

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A hitre nevelés a háboruban.

Régi, de megszívlelendő közmondás, hogy a tenger megtanít imádkozni. Hasonlóképp nyilatkozhatunk a háborúról is, általában minden veszélyről, amelyben életünk forog kockán. Tudjuk, hogy a katona a béke idején kevésbé alítózik a hit után. Azonban másképp áll a dolog a háborúban. Közelebb esik a hithez. A katonák, akik a csatamezőre mennek, katonai imát mondanak. Akaratuk egy közös pontban: a hitben találkozik. «Az Isten» fogalma ilyenkor az a lenese, amely a harcba vonuló különböző akaratokat egymással összefüzi, összekapcsolja; kontaktusba hozza. A közös akarattal indulnak a csatába. Itt nincs surlódás, nincs ellentétes irányzat; mert a különböző akaratok egy közös munkautembe olvadnak bele. Minéi közelebb esnek a tűzvonalhoz, annál szilárdabb az Istenben vetett hit, annál szilárdabb a közös akarat s annál biztosabb a győzelem! Példák igazolják, hogy a végcélpont felé menő katonák Istenben való hite, ahhoz való ragaszkodása a *menetelés közben fokozódott*.

Eleinte csak rátekintettek az útszélen álló fészületre; később megemelték sapkájukat s végül a cél mellett a *pihenés helyett, buzgón imádkoztak*. Akaratuk *megedződött, egymással összefonódott, aminek a teljes győzelem volt a következménye*. Úgy a *monarchia*, mint a *német katonaság* az «Istenben» vetett hitnek köszönheti eddigi győzelmét! Nem azt a bigottságot értjük ez alatt, amely az orosz katonánál található, hanem az igaz meggyőződéses, megtisztított hitet, amely egyenesen az *Istenhez* vezet. Ez a hit alkalmas a különböző akaratok egységesítésére s a közös akarat élesztésére. Mindig kell egy bizonyos *lencse, amely a szét-szórt akaratokat egy közös pontba tereli*. Ez a hit minden katonában egyforma munkautemet vált ki. Tudjuk, hogy a katona nem harcolhat elszigetelt akaratokkal, hanem bizonyos közösségre van szüksége. Alkalmazkodnia kell a környezet munkauteméhez. Ha minden katona lelkében

egyforma hitre bukkanunk, tartós közakaratról szólhatunk, amely biztos jele a teljes győzelemnek. Nem kell félnünk a vereségektől!

Mindebből az iskola sok becses tanulságot vonhat le. Hisz a mai háború minden bizonytalansággal megreformálja a mai iskolákat; belső, külső életüket. Már előre kell összegyűjtenünk azokat a nevelői értékeket, melyek a háború alatt ki-jegecesedtek. Ezek együttvéve fogják alkotni azt az anyagot, amelyből a reform kiindul. Ilyen többek között a *hit*. Láttuk, hogy a hit a háborúban nagy szerepet játszik. Lencse, amely a különböző szellemeket, akaratokat a közösségbe tereli. Megteremti a lelki közösséget, *kontaktust*.

Azonban, hogy az iskola alapot nyújthasson a *katonai nevelésnek*, sorra értékelnie kell azokat a tényezőket, melyek a háborúban érvényesülnek. Fel kell fognia a hit fontosságát és szerepét. Ha a hit már az iskolában egységesítő, tömörítő szerepet játszik, ha a különböző akaratokat a közakaratra tereli, akkor olyan munkát végez, amely nemcsak a jó állampolgárokhoz, hanem egyúttal a jó katonákhoz is vezet. A hit a háború és a béke feltétele. A háború és a béke sikere jóformán csak ettől remélhető, várható.

Szabolovszky János.

A háboru, a kereszténység és a kath. tanítóság.

Ez az irás arra a kérdésre felel, hogy mi a kereszténység álláspontja a háborúval szemben s hogy mi a hivatása a kath. tanítóságnak.

Ha eltekintünk attól, hogy ez a háború nekünk és szövetségeseinknek az élet vagy a halál kérdése s az igaz ügyért való lelkesedést elnyomni igyekszünk magunkban, pusztán a háború borzalmaival, kimondhatatlan szenvedést és nyomort látunk. Van *Dürer*-nek egy ismert fametszete, amely találóan szimbolizálja a háború borzalmaival. A *négy apokalyptikus lovag* ez a kép. Négy lovag vadul száguldó paripán le-

tiporja a népeket s rommá törnek, zúznak mindent, amit emberi kéz alkotott. A világháború is ilyen, akárcsak *Mars ultor* száguldana végig nemzetek és országok felett. Megengedjük ugyan, hogy van ennek a háborúnak morális haszna is, kiváltotta a népek lelkében szunnyadozó erkölcsi erőket, felemelte nagy részüket az Istenhez s mérlegre vetette őket. De nagyon kétséges, vajjon ezek az értékek felérnek-e azzal az erkölcsi, kulturális és anyagi kárral, amelynek a háború a szülője.

A tengernyi szenvedés és nyomor láttára sok ember lelkében felvetődik a kérdés, vajjon hihetünk-e még a szellemi hajnalpirkadás ünnepeiben, megüljük-e még valaha a világosság és béke születésnapját. Vajjon nem az Istenbe és a Gondviselésbe vetett hit esődjét látjuk-e szemünk előtt lefolyni? Vajjon van-e egyáltalán szilárd alapja az Istenbe, a kereszténység igazságaiba vetett hitnek? Magam is hallottam már ilyen kérdéseket s amikor a zsufoit templomokra, a vallás renaissancera hivatkoztam, azt a választ kaptam, hogy ez a jelenség csak visszaesés a vallási fejlődés egy korábbi állapotába: ez a jámborság a félelemből fakad. Hisz igaz, hogy a most tapasztalható intenzív buzgalom és a háborútól való rettegés közt van ok és okozati összefüggés, de ez még nem ok arra, hogy valaki a kereszténység isteni eredetét merje tagadni.

Aki a háborút s a vele összefüggő jelenségeket nem futólagosan tekinti át, hanem okai-ban tanulmányozza, az tisztán látja, hogy a tengernyi nyomorból és szenvedésből nem lehet érveket kovácsolni Isten és kereszténység ellen. Az emberiség jelenlegi állapota éppen ellenkezőleg azt bizonyítja, hogy a kereszténység ideáljainak megvalósításától még igen, igen messze vagyunk. Az emberi természet önzését, vad voltát a kereszténység szelid és alázatos szelleme még mindig nem tudta teljesen megtörni. Szinte azt mondhatnók, hogy még mindig adventi idöket élünk, sokan epedve várjuk a Messiást: a kereszténység igazságainak győzelmét, az egy akol és egy pásztor fenséges gondolatának megvalósulását.

A szenvedés, a fájdalom, a betegség és a halál öröksége az emberiségnek; amíg itt vándorlunk e földön, mindig találkozni fogunk véle. Hogy mostanában e bajok tömegesen sújtanak bennünket, mitsém bizonyít a kereszténység igazságai ellen; minden tagadás és kétely, amely ebből a gondolatból fakad, az antropomorph gondolkodás jellegét viseli magán.

Kissé súlyosabb probléma már az, hogy miért nem tudta a kereszténység mindeddig az örizést, ravaszsgot, hatalomvágyat és rablóöszönt az emberiség szívéből kiirtani, hogy helyébe a krisztusi szeretetet és a többi erényt plántálja? De e kérdés felvetésénél is értékes tapasztalatot szerezhettünk. Láthatjuk, hogy a modern kulturába vetett hitünk és reményünk miként

omlik össze, tanúi lehetünk annak, hogy az ú. n. technikai és tudományos haladás végeredményében nem szolgál mást, mint a kölcsönös vérontás és gyilkosság lehető tökéletesítését. Lehull a lepel azokról is, akik eddig kérkedve dobálóztak keresztény mivoltukkal és kiderül, hogy a kereszténység nagy igazságait a népek milliói csak az ajkukon hordozták, de szívükben nem tudták megfoganni. Anglia például mindig nagyra volt vele, hogy ő a Bibliát milliárd számra szórja a vadak közé.

Ami már most a háború megengedett vagy tiltott voltának kérdését illeti, a kereszténység nem helyesli a háborút, de azt bizonyos körülmények közt mint elkerülhetetlen rosszat megengedi. Súlyos, kényszerítő ok fenforgása esetében a Szentírás megengedi a védekező háborút és a nagy theologusok is azt tanítják, hogy az örök boldogságunk biztosítására szükséges javakat szabad, sőt meg is kell védelmezni. De a kereszténység és az igazi kultúra szempontjából még a legszükségesebb és legigazságosabb háború is nagyon, de nagyon fájó és sajnálatra méltó dolog, de egyben bizonyítéka annak is, hogy az emberiség addig, amíg ilyen szükséges rosszal kényszerül védekezni, még mindig nem igazi keresztény.

Lehetséges, hogy az emberiség gazdasági és politikai életét sohasem fogja a kereszténység szelleme telistele tölteni; meglehet, hogy a létért való brutális, állati küzdelem — mert a háburú nem más — mindig kísérteni fogja az emberiséget. Még az is megeshetik, bár nem valószínű, hogy az örök béke után való sovárgás mindig csak álom és ábránd marad. De ha mindez így volna is, ok-e az arra, hogy elveszítjük az Istenbe vetett hitet, hogy lemondjunk a szebb, nemesebb és örökkévaló élet igényeiről? Vak volna bizony az, aki emellett kardoskodna.

Ha a kereszténység még nem is tudott az emberiségen, mint egészen, győzelmet aratni, már történelmi léte első pillanatától kezdve beváltotta mindazokat az ígéreteket, amelyeket az evangélium az igazaknak ígér. Krisztus evangéliuma az embert akarja ujjaformálni, új lelki életet akar az egyes emberben felgyújtani. S ha úgy végigtekintünk az elmúlt századokon, ha felöltjük a szentek életrajzát, ha benézünk a szegények viskóiba s bepillantunk a pompa és fény hajlékaiba, de főleg ha ott állunk a hívő katolikus halálos ágyánál, bizó hittal ajkunkra tolul a hála: Uram, boldogok, akik Benned hisznek! Zúgjon bár a háború vihara, folyjon bár patakokban a vér, ha szívünket a lelki béke tölti be, ha lelkünket krisztusi szeretet hatja át, sohasem fogjuk a kereszténység erkölcsi és vallási törekvéseit és tanításait félremagyarázni, hanem minden eszközzel és erőnkkel a kereszténység igazi szellemét fogjuk elvetni s ennek termése nem nyomor, szenvedés és háború, hanem béke, igazi örök béke lesz s ha a kath.

tanítószag lelkiismeretesen, tudatosan lesz a krisztusi tanok magvetője, ő lesz az a fegyver, amely minden kardnál élesebb és acélgolyónál keményebb, ő lesz az a győztes hadvezér, aki az örök béke kéréllhetetlen pontjait diktálja. (c)

Új idők hajnalhasadása.

A háború megrázó tragédiák színhelyévé tette Európát: boldog családi fészkeket dúl fel egy kis buta golyóval; ártatlanul csipogó, apukát varó kicsinyeket tesz árvává az orvul lecsapó gránát; a szemfénynél jobban féltett magzat srpnellzuhatag áldozata lesz. De ki tudná leírni a háború nyomán fakadó sok-sok lelki szenvedést, gazdasági romlást. Miután pedig a háború okozta mérhetetlen fájdalmak az erkölcsi életnek oly tisztító folyamatát idézik elő, minő hatást a kémia világában a tűz gyakorol az aranyra, azért folyton vizsgálódnunk kell a morálpedagógia csillagvizsgálójában, hogy a sok anyagi pusztítást mint ellensúlyozza az erkölcsi megújulás!

Már-már aggódva láttuk az atheisták féktelen agitációját, melyet a tanszemélyzet körében folytattak. Nyíltan merték követelni a vallásnak az iskolából való kiküszöbölését is. Az elemi iskolai tanítók között számottevő sikereket nem tudtak elérni. Egyrészt a tanítók nagyrésze távol van az úgynevezett «modernizmus», tulajdonképpen laza erkölcsi felfogást terjesztő városi «tudósoktól». Másrészt a magyar tanítószag nevelésénél és ősi tradíciójánál fogva erősen konzervatív és hazafiságától semmiféle kozmopolita internacionalizmussal eltántorítani nem lehet. A radikális szabadkőműveség nagyobbarányú terjeszkedésnek a polgári és középiskoláknál levő tanszemélyzetnél örvendhetett. A középiskoláknál dr. báró Barkóczy Sándor áldásos működése új érat teremtett, a polgári iskoláknál azonban úgy befészkeltek magukat, hogy minden neofitát, mint toladót, leszorítottak, mintha bizony vezetésre csak a szabadkőműveseknek lenne monopolumok, a világtól visszamaradt sötéten keresztény világnézetűek örüljenek, hogy a kikiáltott liberálisok jóvoltából levegőt szíppanthatnak a Patrona Hungariában.

A budapesti polgári iskolai tanítónők a közoktatási bizottságba hivatali képviselőt választottak a napokban. S a választást megelőző harcban kikristályosodott azon meggyőződés, hogy most az egyszer nem személy harcol személy ellen; nem párturalmi klikkel versenyeznek, hanem két eszme harcosai kerültek egymással szemközt. A feminista szabadkőműves-radikális tábor Zigány vezetése mellett a sokott terroristikus eszközökkel lépett akcióba Glüklich Vilma mellett, míg a valláserkölcsi alapon állók tábora a nagy tudású, európai műveltségű Kovácsyné Szemere Ilonát vallotta jelöltjének. És minden erőlködés, kicsinyes trükkök

dacára a keresztény eszme nemcsak első, de egyben fényes diadalát is érte a fővárosi polgári iskolai tanítószag körében. Úgy látszik, azon közönyösekek, kik eddig nem törődömségük folytán engedték grasszálni és nyakukra ülni a nagyhangú, kevés vágott dohányú atheistákat, most az egyszer sarkukra álltak s Kovácsynéval egyet gondoltak: «... nem engedjük át zavartalan pusztításra azt a területet, melyet jogunk van megvédeni s melyet jussunk van elfoglalni».

Ezt a klasszikus mondást jó lenne, ha erősen elménkbe vésnők s minden cselekvésünket eszerint irányítanók, mert elvégre szerénységünk folytán egyszerre csak azt vesszük majd észre, hogy bizony apánk földjén mi lettünk idegenekké. Különös fontosságot tulajdonítunk annak, hogy épen a nők körében indult meg az erkölcsi élet megújulásának folyamata. Mert hisz jól tudjuk, hogy a filozófus Maistre gróf csak úgy tartotta a világ mozzgatójának a nőt, mint akár Bismarck, ki egy ízben feleségéről így nyilatkozott: «Nem tudjátok az asszony mit csinált belőlem — vaskancellárt!»... S így hány, de hány példát tudnánk, fölemlíteni, de hisz mindenki maga tudhatja azt, hogy az édesanya mint nyomja rá lelkének képmását gyermekére. A szülő után pedig, hogy a tanító gyakorol legállandóbb benyomást az ember lelkiéletének jövő alakulására, arról talán fölösleges is beszélni. Azért mikor lelkünk igaz melegével fogadjuk azon valóban nagyszabású, a modern iskola feladatait feltáró, szép perspektívát mutató programot, melyet az ambiciózus tanítószag elé terjesztett Kovácsyné, ez alkalomból reámutatunk azon szép zárószavak erkölcsi jelentőségére, melyekkel programja végén fordult hallgatóságához a következőkben:

«Mielőtt szétmegyünk, bizalommal fordulok minden társamhoz egy kérésrel. Forduljon a «modern» világnézet bármily változással katedránk felé, legyen a «felvilágosodottság» fáklyája bármily hatalmas lángú, sohase engedjük tanönyveinkből elrabolni a Religióknk kátéit, mely akár az Isten, akár a Jehova parancsait tartalmazza, egyaránt szent és sérthetetlen legyen előttünk. Az okvetetlenkedők és gonosz munkájukat erőszakosan, tüzzel-vassal romboló és világot megrontó elveit keresztülvinni akaró athista-agitátorokat kergessük ki a tanterem szentélyéből, avagy juttassuk eszünkbe Magyarországnak ezt az 1914—15-dik esztendejét, mikor a srapnellek és szuronyrohamok között megtanult imádkozni az a magyar ember is, ki azelőtt itthon a hazátlan és istentelen, a modern fölvilágosodottság örületeinek legkitartóbb és önmagát dicsőítő agitátora volt. Köszönöm a kitartást, a türelmet beszédem iránt, köszönöm a személyemnek előlegezett bizalmat, melyet csak azon ígérettel honorálhatok, hogy az önök segítségével, az önök támogatásával meg fogjuk építeni a hidat, melynek pillérei a középúton való mértékletes haladás, karfája a magyar

tiporja a népeket s rommá törnek, zúznak mindent, amit emberi kéz alkotott. A világháború is ilyen, akárcsak *Mars ultor* szaguldana végig nemzetek és országok felett. Megengedjük ugyan, hogy van ennek a háborúnak morális haszna is, kiváltotta a népek lelkében szunnyadozó erkölcsi erőket, felemelte nagy részüket az Istenhez s mérlegre vetette őket. De nagyon kétséges, vajjon ezek az értékek felérnek-e azzal az erkölcsi, kulturális és anyagi kárral, amelynek a háború a szülője.

A tengernyi szenvedés és nyomor láttára sok ember lelkében felvetődik a kérdés, vajjon hihetünk-e még a szellemi hajnalpirkadás ünnepében, megüljük-e még valaha a világosság és béke születésnapját. Vajjon nem az Istenbe és a Gondviselésbe vetett hit csődjét látjuk-e szemünk előtt lefolyni? Vajjon van-e egyáltalán szilárd alapja az Istenbe, a kereszténység igazságaiba vetett hitnek? Magam is hallottam már ilyen kérdéseket s amikor a zsufoolt templomokra, a vallás renaissancera hívatkoztam, azt a választ kaptam, hogy ez a jelenség csak visszaesés a vallási fejlődés egy korábbi állapotába: ez a jámborság a félelemből fakad. Hisz igaz, hogy a most tapasztalható intenzív buzgalom és a háborútól való rettegés közt van ok és okozati összefüggés, de ez még nem ok arra, hogy valaki a kereszténység isteni eredetét merje tagadni.

Aki a háborút s a vele összefüggő jelenségeket nem futólágosan tekinti át, hanem okai-ban tanulmányozza, az tisztán látja, hogy a tengernyi nyomorból és szenvedésből nem lehet érveket kovácsolni Isten és kereszténység ellen. Az emberiség jelenlegi állapota éppen ellenkezőleg azt bizonyítja, hogy a kereszténység ideáljainak megvalósításától még igen, igen messze vagyunk. Az emberi természet önzését, vad voltát a kereszténység szelid és alázatos szelleme még mindig nem tudta teljesen megtörni. Szinte azt mondhatnók, hogy még mindig adventi idöket élünk, sokan epedve várjuk a Messiást: a kereszténység igazságainak győzelmét, az egy akol és egy pásztor fenséges gondolatának megvalósulását.

A szenvedés, a fájdalom, a betegség és a halál öröksége az emberiségnek; amíg itt vándorlunk e földön, mindig találkozni fogunk véle. Hogy mostanában e bajok tömegesen sújtanak bennünket, mitsém bizonyít a kereszténység igazságai ellen; minden tagadás és kétely, amely ebből a gondolatból fakad, az antropomorph gondolkodás jellegét viseli magán.

Kissé súlyosabb probléma már az, hogy miért nem tudta a kereszténység mindeddig az önzést, ravaszsgot, hatalomvágyat és rablóöszönt az emberiség szívéből kiirtani, hogy helyébe a krisztusi szeretetet és a többi erényt plántálja? De e kérdés felvetésénél is értékes tapasztalatot szerezhettünk. Láthatjuk, hogy a modern kulturába vetett hitünk és reményünk miként

omlik össze, tanui lehetünk annak, hogy az ú. n. technikai és tudományos haladás végeredményében nem szolgál mást, mint a kölcsönös vérontás és gyilkosság lehető tökéletesítését. Lehull a lepel azokról is, akik eddig kérkedve dobálódtak keresztény mivoltukkal és kiderül, hogy a kereszténység nagy igazságait a népek milliói csak az ajkukon hordozták, de szívükben nem tudtak megfoganni. Anglia például mindig nagyra volt vele, hogy ő a Bibliát milliárd számra szórja a vadak közé.

Ami már most a háború megengedett vagy tiltott voltának kérdését illeti, a kereszténység nem helyesli a háborút, de azt bizonyos körülmények közt mint elkerülhetetlen rosszat megengedi. Súlyos, kényszerítő ok fenforgása esetében a Szentírás megengedi a védekező háborút és a nagy theologusok is azt tanítják, hogy az örök boldogságunk biztosítására szükséges javaikat szabad, sőt meg is kell védelmezni. De a kereszténység és az igazi kultúra szempontjából még a legszükségesebb és legigazságosabb háború is nagyon, de nagyon fájó és sajnálatra méltó dolog, de egyben bizonyítéka annak is, hogy az emberiség addig, amíg ilyen szükséges rosszal kényszerül védekezni, még mindig nem igazi keresztény.

Lehetséges, hogy az emberiség gazdasági és politikai életét sohasem fogja a kereszténység szelleme telistele tölni; meglehet, hogy a létért való brutális, állati küzdelem — mert a háború nem más — mindig kísérteni fogja az emberiséget. Még az is megeshetik, bár nem valószínű, hogy az örök béke után való sovárgás mindig csak álom és ábránd marad. De ha mindez így volna is, ok-e az arra, hogy elveszítjük az Istenbe vetett hitet, hogy lemondjunk a szebb, nemesebb és örökkévaló élet igényeiről? Vak volna bizony az, aki emellett kardoskodna.

Ha a kereszténység még nem is tudott az emberiségen, mint egészen, győzelmet aratni, már történelmi léte első pillanatától kezdve beváltotta mindazokat az ígéreteket, amelyeket az evangelium az igazaknak ígér. Krisztus evangeliuma az emberé akarja ujjaformálni, új lelki életet akar az egyes emberben felgyújtani. S ha úgy végigtekintünk az elmúlt századokon, ha felütjük a szentek életrajzát, ha benézünk a szegények viskóiba s bepillantunk a pompa és fény hajlékaiba, de főleg ha ott állunk a hívő katolikus halálos ágyánál, bizó hittel ajkunkra tolul a hála: Uram, boldogok, akik Benned hisznek! Zúgjon bár a háború vihara, folyjon bár patakokban a vér, ha szívünket a lelki béke tölti be, ha lelkünket krisztusi szeretet hatja át, sohasem fogjuk a kereszténység erkölcsi és vallási törekvéseit és tanításait félremagyarázni, hanem minden eszközzel és erőnkkel a kereszténység igazi szellemét fogjuk elvetni s ennek termése nem nyomor, szenvedés és háború, hanem béke, igazi örök béke lesz s ha a kath.

tanítószáz lelkiismeretesen, tudatosan lesz a krisztusi tanok magvetője, ő lesz az a fegyver, amely minden kardnál élesebb és acélgolyónál keményebb, ő lesz az a győztes hadvezér, aki az örök béke kéréseivel pontjait diktálja. (c)

Új idők hajnalhasadása.

A háború megrázó tragédiák színhelyévé tette Európát: boldog családi fészkeket dúl fel egy kis buta golyóval; ártatlanul csipogó, apukát váró kicsinyeket tesz árvává az orvul lecsapó gránát; a szemfénynél jobban féltett magzat srpnellzuhatag áldozata lesz. De ki tudná leírni a háború nyomán fakadó sok-sok lelki szenvedést, gazdasági romlást. Miután pedig a háború okozta mérhetetlen fájdalmak az erkölcsi életnek oly tisztító folyamatát idézik elő, minő hatást a kémia világában a tűz gyakorol az aranyra, azért folyton vizsgálódnunk kell a morálpedagógia csillagvizsgálójában, hogy a sok anyagi pusztítást mint ellensúlyozza az erkölcsi megújulás!

Már-már aggódva láttuk az ateisták féktelen agitációját, melyet a tanszemélyzet körében folytattak. Nyíltan merték követelni a vallásnak az iskolából való kiküszöbölését is. Az elemi iskolai tanítók között számottevő sikereket nem tudtak elérni. Egyrészt a tanítók nagyrésze távol van az úgynevezett «modernizmus», tulajdonképpen laza erkölcsi felfogást terjesztő városi «tudósoktól». Másrészt a magyar tanítószáz nevelésénél és ősi tradíciójánál fogva erősen konzervatív és hazafiságától semmiféle kozmopolita internacionalizmussal eltántorítani nem lehet. A radikális szabadkőművesség nagyobbarányú terjeszkedésnek a polgári és középiskoláknál levő tanszemélyzetnél örvendhetett. A középiskoláknál dr. báró Barkóczy Sándor áldásos működése új erőt teremtett, a polgári iskoláknál azonban úgy befészkeltek magukat, hogy minden neofitát, mint tolakodót, leszorítottak, mintha bizony vezetésre csak a szabadkőműveseknek lenne monopóliumuk, a világtól visszamaradt sötéten keresztény világnézetűek örüljenek, hogy a kikiáltott liberálisok jóvoltából levegőt szíppanthatnak a Patrona Hungariában.

A budapesti polgári iskolai tanítónők a közoktatási bizottságba hivatali képviselőt választottak a napokban. S a választást megelőző harcban kikristályosodott azon meggyőződés, hogy most az egyszer nem személy harcol személy ellen; nem párturalmi klikkel versenyeznek, hanem két eszme harcosai kerültek egymással szemközt. A feminista szabadkőműves-radikális tábor Zigány vezetése mellett a szokatlanul terroristikus eszközökkel lépett akcióba Glücklich Vilma mellett, míg a vallás-erkölcsi alapon állók tábora a nagy tudású, európai műveltségű Kovácsyné Szemere Ilonát vallotta jelöltjének. És minden erőlködés, kicsinyes trükkök

dacára a keresztény eszme nemcsak első, de egyben fényes diadalát is érte a fővárosi polgári iskolai tanítószáz körében. Úgy látszik, azon közönyösök, kik eddig nemtörődömségük folytán engedték grasszálni és nyakukra ülni a nagyhangú, kevés vágott dohányú ateistákat, most az egyszer sarkukra álltak s Kovácsynéval egyet gondoltak: «... nem engedjük át zavartalan pusztításra azt a területet, melyet jogunk van megvédeni s melyet jussunk van elfoglalni».

Ezt a klasszikus mondást jó lenne, ha erősen elménkbe vésnők s minden cselekvésünket eszerint irányítanók, mert elvégre szerénységünk folytán egyszerre csak azt vesszük majd észre, hogy bizony apáink földjén mi lettünk idegenekké. Különös fontosságot tulajdonítunk annak, hogy éppen a nők körében indult meg az erkölcsi élet megújulásának folyamata. Mert hisz jól tudjuk, hogy a filozófus Maistre gróf csak úgy tartotta a világ mozdítójának a nőt, mint akár Bismarck, ki egy ízben feleségéről így nyilatkozott: «Nem tudjátok az asszony mit csinált belőlem — vaskancellárt!»... S így hány, de hány példát tudnánk, fölemlíteni, de hisz mindenki maga tudhatja azt, hogy az édesanya mint nyomja rá lelkének képmását gyermekére. A szülő után pedig, hogy a tanító gyakorol legállandóbb benyomást az ember lelki életének jövő alakulására, arról talán fölösleges is beszélni. Azért mikor lelkünk igaz melegével fogadjuk azon valóban nagyszabású, a modern iskola feladatait feltáró, szép perspektívát mutató programot, melyet az ambiciózus tanítószáz elé terjesztett Kovácsyné, ez alkalomból reámutatunk azon szép zárószavak erkölcsi jelentőségére, melyekkel programja végén fordult hallgatóságához a következőkben:

«Mielőtt szétmegyünk, bizalommal fordulok minden társamhoz egy kéréssel. Forduljon a «modern» világnézet bármily változással katedránk felé, legyen a «felvilágosodottság» fáklyája bármily hatalmas lángú, sohase engedjük tanönyveinkből elrabolni a Religiónk kátéit, mely akár az Isten, akár a Jehova parancsait tartalmazza, egyaránt szent és sérthetetlen legyen előttünk. Az okvetetlenkedők és gonosz munkájukat erőszakosan, tüzzel-vassal romboló és világot megrontó elveit keresztülvinni akaró ateista-agitátorokat kergessük ki a tanterem szentélyéből, avagy juttassuk eszünkbe Magyarországnak ezt az 1914—15-dik esztendejét, mikor a shrapnellek és szuronyrohamok között megtanult imádkozni az a magyar ember is, ki azelőtt itthon a hazátlan és istentelen, a modern fölvilágosodottság örületeinek legkitartóbb és önmagát dicsőítő agitátora volt. Köszönöm a kitartást, a türelmet beszédem iránt, köszönöm a személyemnek előlegezett bizalmat, melyet csak azon ígérettel honorálhatok, hogy az önök segítségével, az önök támogatásával meg fogjuk építeni a hidat, melynek pillérei a középúton való mértékletes haladás, karfája a magyar

leánynevelésnek elsősorban nőies s csak azután a fölvilágosítás elveivel lesznek megtámasztva, padozata a kollégiális összetartás, valamint a feljebbvalóknak a testületével való szeretetteljes bánásmódjával lesz megalapozva. Ha ezen a hidon át önöktől, a polgári leányiskolák tanteszületeitől, kedves társnőimtől, kísérve a székesfővárosi közoktatásügyi bizottság elé járulok közvetítő, képviselő szerepemben, merem hinni, hogy érdemleges munkát fogok végezni, melyre Istenáldását szívemből óhajtom».

Azt hisszük, hogy e néhány szóval feltárta Kovácsyné egész lelkivilágát s tiszteletreméltó nyíltsággal tett hitvallomást a valláserkölcsei nevelés mellett. S hogy szavai visszhangra találtak, annak ékes bizonyítéka volt a beszédét kísérelő tapsvihar. É zászló leng már, most csak híven ki kell tartani mellette.

S azt hiszem, hogy a fővárosi szülőknek és a hatóságnak nagyon jót kívánunk, ha azt óhajtjuk, hogy minden tanítónője legyen olyan, mint Kovácsyné. A keresztény pedagógus nőnek valóságos eszményképe. A kötelességtudásnak mintaképe, az ideális rajongásban vonzó és még mint leány is, igaz édesanyjai szeretetet vitt az iskola rideg falai közé. Régi tanítványai valósággal bálványozták, ki a gyengék-gyengéje iránt is a legnagyobb kimélettel van s egyedüli ambíciója, hogy minden növendéke tudja a tárgyát. Az olyan tanítónő, ki nemcsak kartársai szívét, hanem tanítványait meg tudja hódítani, az valóban hivatása magaslatán áll, azért igaz, meleg, őszinte rokonérzessel köszönhetjük a fővárosi polgári iskolai tanítónői kart, hogy a keresztény eszmének nemcsak elméleti, hanem gyakorlati munkásának, ennél több: művésznének képviselőjét állította példaképül s megnyugvással konstátálhatjuk, hogy ezen sikerült választással az önzetlen, hazafias lelkesedéssel teljesített munkásság nyerte el méltó jutalmát: a kartársi megbecsülés által.

Ezen esemény sok tanulságot is rejt magában. Most a háború lelke sok-sok s lazább szellemű embert is magabaszállásra készítet. Ezek a gyenge imbolygók rászorulnak támasztékra, mint szőlővenyige a karóra. Gondolkodnunk kell intézményesen, ha háború után a cenzura, a gyülekezési szabadság korlátozása folytán felszabadulnak ismét azon féktelen energiák, melyek most le vannak kötve, készületlenül ne találjanak. Ne engedjük elaludni a «Fehér szegfűt», mely már eddig is érezte áldásos hatását a rakoncátlan radikális öklendezésekkel szemben, mely a vallást az iskolából ki akarta küszöbölni.

De más súlyos tanulságot is meríthetünk ebből. A tanítóképzés ügye nem oly bagatel ügy, mint ahogy sokan gondolják. A keresztény eszmét tulajdonképen a bűnös Babilonban azok a katolikus tanítónőképzők aratták, ahonnan ezek a tanítónők kikerültek. Azért körömszakadtig kell ragaszkodnunk a képzéshez, válto-

zatlan formában. S a jövő nemzedék átka nehezédnek reánk, ha kicsinyes szempontok, anyagi kérdések készítenének a legkisebb jogfeladásra. Ez a mostani eset is ékes bizonyosság arra, hogy hiába védjük alsó iskoláinkat, ha a képzést részletekben kisiklani hagynók kezeink közül. Ez még gondolatnak is: sátáni sugalmazás. Hisz jól tudjuk azon pedagógiai alapigazságot: amilyen a tanító, olyan az iskola!

Miután a történelem megtanított arra, hogy ahol az erkölcs vész, ott «Róma ledől és rabigába görnyed», azért legyünk rajta, hogy népünkben úgy megerősödjön a hit, az Istenbenbízás, mint akár a németeknél. Mert jól jegyezzük meg, hogy ott nem a nép követi a császár példáját, hanem a császár, mint nemzetének igaz fia úgy érez, mint a legkisebb falu népe. S a legbuzgóbb lelkipásztor nem nyilatkozhatott volna méltóbban, mint II. Vilmos tette a Falklandi súlyos veszteség után a következőkben: «... a nehéz áldozatokat, melyeket a reánk kényszerített létharc az összességre és minden egyesre hárit, elviseljük abban a bizalmas reményben, hogy a mindenható Isten, akinek hatalmas kezéből szerencsét és szerencsétlenséget, örömet és bánatot alázatosan fogadunk, a legsúlyosabb sebeket is áldássá fogja átváltoztatni népünk és hazánk javára». Mi is ezt hisszük, ezt valljuk. Bizakodásunk a jövőben annál is inkább növekedőben van, mert hisz a jó vidéki kifejezte félelmes sejtésével az egész ország véleményét, midőn Pestre akart jönni, jól meghányva-vetve a dolgot, mert hisz «Pest, feketére fest!»... Most azonban, mikor új idők hajnalhasadtával a Szemere Ilonák kerülnek a sor élére zászlótartóknak, eszünkbe jut a király Ófelsége mondása: Bizalmam az ősi erényben! S így hisszük, hogy nemzetünk a háború borzalmai után erkölcsiekben megújnodva valóra váltja Isten segítségével a költő mondását:

Ha a föld Isten kalapja,
Úgy hazánk bokréta rajta!...

Urbányi C. József.

Válaszul nyugalmazott pályatársaim leveleire.

Midőn a «Nyugalmazott Tanítók Országos Egyesülete» magalakult, az a szándék gyűjtött össze bennünket, hogy a közhangulatnak és közös gondolkodásnak szolgáljunk. A választmány néhány összejövetele alkalmával megalkottuk azt a tervezetet, melytől úgy a fővárosi, valamint a vidéki pályatársak érdeklődése szempontjából sikert vártunk. Tagtársainkat azonban eddigi tapasztalataink arról győzték meg, hogy az egyesület nem ad életjelt magáról. Ennélfogva — nagyon természetesen — a lehangoltságnak, elcsüggedésnek, sőt panaszoknak is sok kifejezését juttatták el hozzám mint elnökhöz azok a pályatársak, akik soraikkal ez évben is már fölkerestek. Én pedig abban a hiszemben, hogy közügynek teszek vele szolgálatot, arra kérem a nagyérdemű szerkesztőset: eme leveletem a Népevelőben közölni sziveskedjék!

Mint említettem, nemcsak alapszabályt, hanem tervezetet (munkaprogrammot) is készítettünk. Tervezet és

gyejelem nélkül ugyanis sikerteljesen élni nem lehet. Tervezetünk egyrésztől tekintettel volt a fővárosi, másrésztől a vidéki tagoknak szellemi és anyagi életigényeire.

A fővárosi tagok részére kieszközöltük, hogy a IX. kerületi Tanítók Otthonában napról-napra szívesen lássa őket a lapokban bővelkedő barátságos olvasó- és tárgyalóterem. A vidékiek részére a Néptanítók Lapját és a Népevelőt törekedtünk ellenérték lefizetése nélkül megszerezni. Azonban, míg a Szent-István-Társulat igazgatósága kérésünket a legkészségesebben teljesítette, a Néptanítók Lapját csak előállítási kedvezményes áron szerezhettük meg. Illető miniszteriumot bizonyára valamelyes kényszer utalta arra, hogy eltérjen ama legfőbb célzattól, mely parlamentünk lelkeszeme előtt lebegett akkor, amidőn az *állami nyomda* létesítését elhatározta. Csupán csak így történhetett meg az, hogy a Néptanítók Lapja kiadását hatásköréből kibocsátotta.

A fővárosi Tanítók Otthona igazgatójának készséges jószágát vidéki tagtársainkra is sikerült kiterjesztenünk. Abban a házban ugyanis több berendezett szoba lévén, azokat tagtársaink is fölhasználhatják. Ezt a kedvezményes állapotot főképen azok javára óhajtottuk kieszközölni, akiknek feleségük vagy leánygyermekük feljónének a fővárosba abból a célból, hogy itt az egyesület kieszközölése következtében a harisnya és más pamutmunka kötését kereseti forrásul megtanulni igyekezzenek.

Ugyancsak ezt a helyiséget használhatjuk föl a levélbeli érintkezés központjául, miről a főposta is tudomással bír. Itt szeretnők megvalósítani annak a bizottságnak önzetlen működését is, amely az ügyeshajos pályatársakkal állhatna összeköttetésben elintézendő ügyeik megbízható elintézése végett.

Az egyesületi élet megindulása után azonnal kérvényt nyújtottunk be közoktatásügyi miniszteriumunkhoz a vasúti kedvezményes jegy továbbtartó élvezhetésére nézve. Kiemelni óhajtottuk eme kérvényünkben, miszint tételvezük föl a felekezeti és községi alkalmazottak fölül is azt a köteleességteljes és igaz erényekben bővelkedő oktatóéletet, melynek az állami intézkedés szerint az államnál alkalmazott pályatársak birtokában vannak s ez esetben lehetetlen a nem állami címmel működő tanítóságtól a már élvezett kedvezményt elvenni. És akkor venni el, amikor pályájának mostohaságát teljes mértékben érezni kezdi.

Kérvényünket illető miniszteriumunk az igazságerzet atyáskodó jószágával és bizalmával tette át a közlekedésügyi miniszteriumhoz. Kedvező elintézése végett ott számtalanszor tisztelgett az elnökség, azonban a nemzeti szent ügy nagy tényezőnek, de még mindig nem eléggé méltányolt, hogy ne mondjam, lenézett napszámosságai a meghallgatás örömeiben nem részesültek.

Nyújtottunk be egy tervezetet a Tanítók Takarékbankja igazgatóságához is a felekezeti tanítók életbiztosítása végett a nyugalmazott kor bekövetkeztének esetére. Ez az eszme több figyelmet érdemelt volna az agyonhallgatásnál.

Munkatervezetünkben nem jelentéktelen pontozatot képvisel az sem, hogy a tevékenység vágyát új munkakörök útján nyugalmazott pályatársainkban is tápláljuk. Rövidség okáért e tekintetben csupán csak annyit említek föl, hogy amit jelenleg olvashatunk a parlagterületek értékesítése céljából, mi mindazt számításaink közé soroztuk. A földművelési, kertészeti (gyümölcs, zöldség, gyógyfüvek, virágok), méhészeti, valamint a háziipari (pamutmunka) foglalkozás, mint közös erőforrás létesítése, fokozása, általánosítása legreményteljesebb számításaink közé tartoznak.

Hogy pedig anyagilag is támogathassuk azokat, akiket munkavágyuk kielégítésében nem kedvező helyzetük akadályoz: forgatókötő törekszüink létesíteni. Ebben a törekvésünkben valószínűleg segíeynének sokan azok közül, akik szívükkel nézik a tanítók fégyelmezett, de nem eléggé jutalmazott életét. Azonban elveink közé tartozik az is, hogy ezt a tökegyűjtő munkát előbb maga a tanítói közösség kezdje meg. E célból egy füzetecske-óhajtottunk szerkeszteni s annak elárúsításával kezdeni meg az alapvető buzgóságot. Ennek a füzetnek megjele-

nését a vérforgeteges napok beállta gátolta meg. E mű tartalma a közös erő, közös erény, becsületes üzleti szellem meghonosítását tűzte ki célul, még pedig olyképen, hogy azt az iskola a legbölcsebb és áldásosabb nemzet gazdasági elvek alapján gyakorlatilag, szemléltetőleg alkalmazza. Eme nemzetboldogító elemeinél és céljánál fogva bizonyára valamennyi családra számíthatunk.

Ilyen törekvések között, ilyen elvektől és célatoktól lelkesítve várja a békésebb, áldásosabb, alkalmasabb napok elérkezését az egyesület elnöksége. Amely időszak böles Isteniünk intézkedése következtében ha elérkezik s egészségünknek és életünknek kedvez: megvalósítani kívánjuk majdan mindazt, melyekről t. tagtársainkat, sürgető soraik következtében értesíteni köteleességének tartotta az elnökség nevében Budapesten, 1915. február 14-én dr. Kerékgyártó Elek egyesületi elnök.

IRODALOM. MŰVESZET.

Auto-analytikus számtan. A *Kath. Tanügyi Tanács* által engedélyezett és a *Szent-István-Társulatnál* 2 K 50 fillérért kapható **Auto-Analytikus módszerű Számtani Vezérkönyv** a magyar tanítóságnak *nélkülözhetetlen* könyvet a nagym. vallás- és közokt. miniszter úr 1914. évi 148.575 szám alatt segédkönyvvül engedélyezte a tanító- és tanítónőképzőkbe. Közöljük az erről szóló hivatalos bírálatot:

«A bírálat alatt levő könyvben egy a 6—7 éves gyermek lelkét kütünően ismerő és megértő, kiváló tanítói érzékkel és sok gyakorlattal bíró tanító-egyénségnek kiprobált, sok tekintetben eredeti eljárása és ehhez fűzött módszeres útmutatásai foglaltatnak.

Az elemi iskola I. osztályában egy számtantantítás fokozatai általában a következők szoktak lenni: egy alapszámítás köréből vett néhány feladat (néhány összeadás, kivonás stb. eset) megoldása szemlélet alapján (pálcikákkal vagy golyókkal) majd ugyanezen feladatok megoldása szemlélet nélkül megnevezett számokkal, végül elvont számokkal; azután másnevű mennyiségeken gyakoroltatnak az esetek és erre következnek a gyakorlati példák. Könyvünk ezzel szemben mindjárt gyakorlati példákba öltöztetett feladatokkal kezdi mesék, játékok, a gyermek életkörülményeiből vett élmények alakjában és ezek fonalán végzi a tárgyszámolást és az elvont számolást.

Mivel a mesék, elbeszélések játékok, igazán a gyermek lelki világából vannak véve (pl. leányoknál babaruhakészítés, főzősdi stb. fiúknál játékkatonák, puska, lapda stb. továbbá alkalomszerűség: karácsony-husvét, búcsú, vásár stb.) és két-három tanítási egységen végigtartanak, annál fogva azok biztosítják az *érdeklődést, a figyelmet, a jókedvű és hangulatos tanulást.* Abban pedig, hogy az életben felvetődő feladatokból indul ki a tanítás és ilyenek fonalán halad tovább, egyik legújabb didaktikai elv érvényesül már a kezdő fokon is, t. i. a *problémák szerinti tanítás.* Ez az eljárás pedig még a kérdve kifejtő tanalagnál is jobban fejleszti a *gondolkodó képességet.* Ez. az életből — habár csak a gyermeki életből — vett feladatokon induló tanítás, párosulva a mértékek és pénzek folytonos használatával, egyúttal biztosítja a *gyakorlatiasságot, a tanításnak az élettel való kapcsolatát.*

A gondolkodó képességet a Vezérkönyvben felüntetett eljárás még azzal is nagy mértékben fejleszti, hogy minden egyes szám a legkülönbféle elemekből, a négy alapszámítás változatos kapcsolatából tevődik össze. Hozzájárul ehhez az eljárás-

nak ama jellemző törekvése, hogy a számoknak emez elemiből való képzésére magukat a tanulókat képesítse. Ezzel a tanulók *öntevékenységét* veszi igénybe a tanítás s ilyen módon *önállóságra* neveli. E két jellemző vonása alapján a szóban levő eljárás csakugyan megérdemli az auto-analitikus elnevezést. Első pillanatra fennakad az ember az ilyen feladatokon, mint pl. az 5-nél 2-vel kevesebbszer egy, meg a 3-nál egygyel többször egy az mennyi? azonban ha a számok elemzése és összevetése elejétől fogva így gyakoroltatik, a tanulók meg tudják oldani a feladatokat. Próbáltam kísérni. Itt azonban hangsúlyozni kívánom, hogy a 20-as számkört oly részletességgel és alapos-sággal feldolgozni, amint ezt a Vezérkönyv teszi, csak osztott iskolában lehet, ahol az I. osztálynak külön tanítója van s hozzáteszem: annyi pedagógiai erőkkel és ügyességgel bíró tanítója, mint a könyv szerzője.

Nagy mértékben alkalmazza a Vezérkönyv a *esetkezo szemléltetést*. Sok helyen látjuk *erkölcsi vonatkozások* kiemelését. A tanítás technikájára vonatkozó számos igen ügyes, praktikus újmutatást, methodikai fogást találunk a könyvben.

A felhozottak alapján megállapíthatom, hogy az elemi számtanítási módszer modern elveinek ismeretével és alkalmazásával készült a bírálat alatt levő Vezérkönyv. Aki e könyv szellemébe behatol sok hasznos újmutatást kap és lelkes kedvet merit-het az I. osztálybeli számtan észszerű és kedves tanításához, minek alapján a bírálat alatt levő könyvet *engedélyezésre ajánlom*.

Amberg József áll. tanítóképzőintezeti igazgató.

Szent keresztútjárás. A katolikus egyház örök-szép szokása, mellyel Jézus Krisztus kinszenvedéseinek emlékét az emberi szívekben fenntartja, a szent keresztútjárás, amely különösen a mai viszonyok között hivatott erősíteni a csüggedő emberi lelkeket, s hatoritáni őket a szenvedéseknek Krisztuséhoz méltó hűbetevéssel való elviselésére. Nagy joakarója a népek az, aki e magasztos megnyugváshoz jut-tatja, azért tehát e helyütt is felhívjuk a kath. tanító-ság és lelkeskedő papság figyelmét alábbi három népies kiadványra, mely a Rózsa Kálmán és Neje könyvkereskedésében (Budapest VIII., Szentkirályi-utca 30. szám) kapható a feltüntetett áron: Szent Keresztútjárás, félévasonkötés, ára 35 fillér. Szent-út, félévasonkötés, 35 fillér.

Krisztus Jézus vérel veritékezéséről való kis Offi-cium, tízve 10 fillér.

«Mentsd meg lelkedet!» Az ily című, már eddig is nepszerű missziókönyv második, tetemesen kibóví-tott kiadását rendezte sajtó alá Rózsa Kálmán és Neje könyvkiadó cég. A munka eredetijét Auer Vilmos kapucinus áldozár állította össze és Hodács Ágost fordította le nagy gondossággal. Ennek az imakönyv-nek új kiadásban való közreboesájtásával valóban kiváló szolgálatot tett a Rózsa-cég, mert alig van hitvallásos népies irodalmunknak oly jól használható könyve, mint a «Mentsd meg lelkedet!» Világos, egy-szerű, keresetlen stílusban nyújt a hó minden nap-jára igen hasznos elmélkedéseket, mindmegannyi pompas lelkigyakorlatot, melyek a keresztény élet megújítását és megerősítést sikerrel előzzák. Emel-lett bőségesen kiterjeszkedik a nép minden lelki szük-ségletére is. A kis 8-ad alakú csinos félbőr kötet ára mindössze 1.60 korona. Megrendelhető Rózsa Kálmán és Neje könyvkiadóhivatalában, Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 30. szám.

Mária-legendák könyve. Szűz Mária ötvenkét cso-dáinak szombatja. Irta: Esterás Pál nádorispán. Mária-legendák könyve a magyar népszámára. A Mária-legen-dák mindig a vallásos tárgyú és színezetű, jámbor-ságnak sokszor meglepő jutalmát feltüntető elbeszé-lések, melyeknek az a főcélzatuk, hogy az olvasók-ban a boldogságos Szent Szűz iránt való tiszteletet bizodalmat és szeretetet fokozzák, közbenjárása hat-hatós voltában való hitet felkeltsék és a segítségében való bizodalmat főleg buzgó tiszteelőiben erősítsék. A Mária-legendákat rendszeresen a XI. században kezdték összegyűjteni és feljegyezni. Mindenütt, de különösen Magyarországon, Mária országában ezek a legendák igen népszerűek és keresettek lettek. *Esterás Pál* volt az első, aki 1690-ben Nagyszombatban sajtó alá rendezte a magyarországi Mária-legendákat és «A boldogságos Szűz Mária ötvenkét csodáinak szombatja» címen kiadta. Ezúttal Rózsa Kálmán és Neje könyvkiadó r.-t. a tizenhétedik kiadásban adja át a könyvet a jámbor olvasóközönségnek. A csinos kiállítású és számos képpel ellátott könyv 90 fillérbe kerül és megrendelhető a Rózsa Kálmán és Neje könyvkiadónál Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 30. szám.

Máriadalok. Irta: Rudnyánszky Gyula. Legszebb aján-dék a könyv... Milyen régi jelszó ez és mennyire igaz! A most folyó nagy háborúban is csodálkozással tapasztalhatta mindenki, aki a harcéről visszatért sebesült katonáinkkal beszélt, hogy ezek a vitézek, akikről azt hitte volna az ember, hogy teljesen elvadultak és fásula-tokká lettek minden kultúrával szemben, ezek az em-berek mindennél jobban könyvre áhítoznak.

Mi lehetne ezeknek a távolban küzdő, vagy kórházban fekvő édes fiainknak kedvesebb ajándék, mint az olyan könyv, amely szórakoztató és gyönyörködtető volta mel-lett egyúttal a legmagasztosabb gondolatkörbe emel?

Rudnyánszky Gyulának, a korán elhalt zseniális költő-nek *Mária dalai* minden könyvnel jobban szolgálják ezt a kettős célt. A Magyarország Nagvasszonyának szentelt, néha meglepően aktuális gyönyörü költemények mely komolyságukkal simulnak e nehéz idők hangulatához, míg a bennük uralkodó erős hit megvigasztal és föleml. Minden harcoló vagy sebesült katonának drága, értékes emlék, azonkívül, aki megveszi, jót tesz a nagy ember hatamaradt családjával s kettős jót tesz a szenvedő, küzdő harcossokkal, mert Rudnyánszky Gyula nemeslelkű özege, bár szerény anyagi viszonyok között él, a kötet jövedelmének egy részét az elesett katonák árvaínak ajánlja föl. A megrendelések az ő címére (Budapest, VII., Thököly-út 85.) küldendők.

E remek díszes kötetű könyvek ára 3.55 és 10.55 K, tehát nemcsak a legszebb ajándék, de egyúttal a legol-ésőbbak közül való is.

Hisszük, hogy mindenki, akinek hadbavonult vag sebesült hozzátartozója van, megszerzi neki azt a nagy és nemes örömet, hogy meglepi Rudnyánszky «Mária» dalai-nak egy kötetével.

Az özegeynél megrendelhető még Napszállat felé, versek, a költő legutolsó alkotása, ára szép kötésben öt korona.
S. Bokor Malvin.

HIREK.

A kántortanítók kántori teendőinek helyet-tesítése. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács I. hó első napjain elnökségi ülést tartott. Előzetesen a tanács segítő-bizottsága ülésezett, melynek jelentéséből kiemelendő, hogy a harc-téren küzdő kartársak otthonmaradt övéinek ügyeiben általánosan, méltányosan és hálásan viseltetnek az iskolafenntartók helyi hatóságai

A kántorok helyettesítése körül merülnek fel itt-ott a helyi viszonyok szerint nehézségek. Ma már sehol sem értelmezik tévesen, a harc-
térén küzdő kántortanító családjára nézve anyagi hátránnyal a kultuszminiszter úrnak azt a rendeletét, melyben kimondja, hogy a törzsfizetésbe beszámított kántori jövedelmet a kántorhelyettes díjazására lefoglalni nem szabad. A miniszteri intézkedés ezzel éppen védelmet adott a kántortanító kántori jövedelme sértettségének. Voltak és vannak azonban egyes helyek, ahol ezen rendeletet úgy értelmezik, hogy az 1000 korona törzsfizetésbe beszámított kántori járandóságán felül maradt összeget azonban már le lehet foglalni a kántorhelyettes fizetéséül. Ahol az iskolaszékek így határozta, azok ellentétbe helyezkedtek azzal a háborús rendelettel, amely kimondja, hogy a hadbavonult — rendszeresen alkalmazott — köztisztviselő, ha zsoldot élvez a katonaságnál, családja a teljes fizetésére igényt tarthat, ha pedig havidíjas volna, akkor egyharmaddal lépheti túl havidíját a korábbi fizetésből élvezett járandóság. Ifyformán a kántortanító családja az összes járandóságokat élvezzi, ha a hadbavonult kántortanító nincs tiszti rangban. A stóla általános gyakorlat szerint a helyettést illeti, ha az reflektál arra; ámbár úgy értesítenek a vidéki helyettes kántortanító-kartársak, hogy ők bizony hazafias kötelességüknek ismerik a harc-
térén küzdő kartársukat teljesen díjtalanul helyettesíteni. Hazafias szívük tiltakozik az ellen, hogy az apai gondosságot nélkülöző családtól csak egy fillért is elvonjanak. A hívek úgyszintén szeretettel karolják fel a harc-
térén küzdő kántortanító családját.

Halálozás. Hoffmann Vilmos kántor-tanító, aki Perjámos községben 30 évig mint tanító működött, életének 51. évében, hosszú betegség után az Úrban elhunyt. Az örök világhoz fényeskedjek neki!

Pályázati hirdetés ösztöndíjakra. A Szombathely-egyházmezei Róm. Kath. Tanítóegyesület segítőosztálya öt, egyenkint évi 100 koronás ösztöndíjra pályázatot hirdet. Folyamodhatnak az egyházmezei

tanítóegyesület segítőosztályának mindazon — legkevesebb öt éves tagsággal bíró — tagjai, akiknek a szülei házon kívül valamely főiskolán, képző-, közép- vagy polgári iskolában nyilvánosan tanuló, de semminemű segélyt vagy ösztöndíjat nem élvező gyermekeik vannak. — A félévi értesítővel s tagsági könyvecskével felszerelt s kellően láttamozott kérvények f. é. március hó 25-ig alulírt címére küldendők. Szombathely, 1915. március 1. A Segítőosztály elnökségének megbízásából: Mody János, kpbt. egy. h. pénztáros.

Egy lelkes tanügybarát. Nemes, önfeláldozó cselekedet, amit Heller Iván budafoki esperes-plébános kerületi tanfelügyelőtől látunk. Sok egyházi funkciói és egyéb hivatalos teendői közepette f. évi november hó 1-től naponta átjár tanítani a Budafoktól 5 kilométernyi távolságra fekvő Nagytétény köz-
ségbe, ahol a róm. kath. iskola egyik két óra szabad-
ságot tantervét helyettesíti. Ugyanis ezen iskola úgyszólván szünetelni lenne kénytelen, amennyiben másik két tanítója hadba vonult.

Tekintettel a gondnok elnök úr korára és a télviz idején való utazás kellemetlenségeire, valójában nemes példát statuál ezzel az önfeláldozó cselekedettel.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

V. B. *A harc-
térén küzdő kartársak családját, úgyszintén a harc-
térén elesett kartársak árváit az Országos Kath. Tanügyi Tanács Segítő Bizottsága segíti az adományokból begyűlt összegből. A segélyért a kérvények a helyi egyházi hatóság ajánlásával a bizottság elnökségéhez intézendők Budapest, VIII., Szentkirályi utca 28. Az adományok a Tanács pénztárosához, Zelliger Vilmos dr. pápai káplán urhoz Budapest, Érsek-utca 2. sz. intézendők. A beküldött legkisebb összeget is az Alkotmányban és lapunkban nyugtázza a bizottság. Tegyük meg mindent hősiessé küzdő kartársainkért. — P. I. Rendelje meg a kiadóhivatalban. — T. S. Külön alapítványi helyek tanítók részére nincsenek még, folyamodjék a Tüdőbeteg Szanatóriumának Igazgatóságához Budapest, VIII., Ullői-
uti klinika. Ügyét támogatni fogom. — B. K. A tanítói állással össze nem tartozó mellékfoglalkozásokhoz is illetékes hatósága adja az engedélyt. Kérlem, hogy ügye eredményesen befejeződjék. — B. M. Elintézzük.*

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

Esztergomi érseki megye.

A **vágbori** róm. kath. elemi népiskola iskolaszéke a hadbavonult kántortanító visszatéréséig helyettést keres. Fizetése 800 kor. megfelelő havi részlete és erre az időre eső stóla, egy butozott szoba. Tanítónak is pályázhatnak. *Iskolaszék.* Vágbori (Pöstyén mellett.) 119 1—2

A **vágbori** róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra a tanév végéig helyettést keres. Fizetése 800 kor. megfelelő havi részlete. Tanítónak is pályázhatnak. *Iskolaszék* Vágbori, (Pöstyén mellett.) 120 1—1

Tardoskeden megüresedett V. tanítói állásra pályázatot hirdetnek. Határidő *márc. 13.* Az állást azonnal kell elfoglalni. Jövedelem: törvényes fizetés államsegéllyel. 20 korban megváltott kertilletmény. Egy butorozatlan

szoba és 120 kor. pótlék. Ha a teljes tanéven át kellő eredménnyel tanít: 200 kor. jutalom a tanév végén. Folyamodványok róm. kath. iskolaszék ft. elnökségéhez küldendők. 114 1—1

Az **úgyallai** iskolához helyettes tanító kerestetik. Fizetése évi 800 kor. s egy butorozott szoba fűtéssel. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények *Szecsányi Gyula* esperes-plébánoshoz küldendők Komáromszentpéterre. 109 1—1

Egri érseki megye.

Edelény (Borsod m.) róm. kath. iskolánál 2 hónapra tanítónő kerestetik. Kötelessége I—II. osztályt naponta d. u. 1—4 óráig tanítani. Díjazása havi 60 kor. Kérvények *márc. 15-ig* adandók be. 102 2—2

Bükkszéki róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot

hirdetek. Javadalma: 3 szoba, konyha, kamra és istálló-ból álló lakás veteményes kerttel, 8 hold szántóföld, 160 pár után párberületmény és pedig paronkint 1 veka kétszeres búza, 1/2 veka zab és 40 fillér, stóla mintegy 80 kor., községi pénztárból 124 kor., államsegély 200 kor., végül 32 m² tűzifa a község által befurározva. Köteleességei díjlevél szerint. Kellően felszerelt kérvények márc. 15-ig *Piroska István* isksz. elnök Sirok (Heves m.) címre küldendők. 118 1—1

Mónosbéli (Borsod m.) róm. kath. kántortanítóságra pályázatot hirdetünk. Javadalma 254 kor., pároktól veka rozs 40 fill., kis stóla s kert, 824 kor. államsegély, lakás, 10 kor. kertpótlék. Előírt okmányokkal felszerelt kérvények márc. 13-ig a belapátfalvai plébániára küldendők. *Iskolaszék.* 121 1—1

Győri püspöki megye.

A felszertalvai (Sopron m.) róm. kath. iskolaszék a megüresedett tanítónői állásra pályázatot hirdet. Fizetés és lakás törvény szerint. Pályázati határidő márc. 15. 115 1—1

Kassai egyházmegye.

Abaujkérben megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: kétszobás modern lakás, hozzátartozó kerttel, 16 köből rozs, párber, 9600 □ öl szántóföld, tűzifára 48 kor., misealapítvány és stólaból 50 kor., a többi államsegély. Választás napja márc. 21 d. e. Személyes megjelenés szükséges. Kérvények *Medveczky Imre* plébános iskolaszéki elnökhez Abaujkér küldendők. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. 127 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A zebényi államilag segélyezett róm. kath. népiskolához egy nőtanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalma: a hitközségtől 144 kor. és megfelelő államsegély, modern új lakás és kis kert. Díjlevélén kívül esetleg 12 méter tűzifa. Rajeczfürdő 1 km. távolságban. *Baross Károly* esperes-plébános. Rajecz. Pályázati határidő márc. 25. Az állás azonnal elfoglalandó. 117 1—1

A Népnevelő 4-ik számában hirdetett **vágújfalui** kántortanítói állásra a jelentkezési határidő márc. 15-re kitolotat. *Iskolaszék.* 122 1—1

Pécsi egyházmegye.

Geresd fiókközség osztálytanítója önkéntesi szolgálatának idejére helyettes tanítót keresek. Evi fizetése — a szorgalom idejét számítva — 800 kor. Nők is pályázhatnak. Pályázati határidő: márc. 14. Folyamodványok alulírottához küldendők. Püspöklak (Baranya m.) *Liebbald Lajos* plébános, iskolaszéki elnök. 110 1—1

A bányosi kántortanítóságra márc. 13-ig pályázatot hirdetnek nők számára is. Jövedelme: lakás és kert természetben, 800 kor. és 2 öl hasábiaz az iskolafentartótól, a többi az államtól. Abaliget (Baranya m.) *Iskolaszéki elnök.* 113 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Barkai (u. p. Dernő) róm. kath. iskolához helyettes kántortanító kerestetik, nyugalmazottak és tanítónők is pályázhatnak. Fizetése évi 800 kor., lakás. Állás azonnal elfoglalandó. *Plébániahivatal.* 123 1—2

Kiskovácsvágási (u. p. Dernő) róm. kath. iskolaszék helyettes kántortanítót keres, nyugalmazottak és tanítónők is pályázhatnak. Fizetése évi 800 kor., lakás. Állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.* 124 1—2

Uzapanyit (p. Felsőbalog) róm. kath. hitközsége segédtanítót keres f. é. június hó végéig, amikor az elhalálozás folytán üresedett állás végleg betöltetik. Pályázati határidő márc. 14. *Iskolaszék.* 128 1—1

Szepesi püspöki megye.

A lehnici róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme törvényes. Tót nyelv ismerete szükséges. Tanítónők is pályázhatnak. Pályázatok

márc. 25-ig a plébániahivatalhoz küldendők. Lehnice, Szepes m., u. p. Koronahegyfürdő. 111 1—2

Szombathelyi egyházmegye

Felsőkéthelyi (Vas m.) róm. kath. iskola kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme és kötelessége díjlevél szerint. Német nyelv ismerete szükséges. Kérvények márc. 12-ig a felsőkéthelyi plébániahivatalhoz küldendők. Plébánia. 126 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Nágocsi (Somogy m.) kántortanítói állásra folyó évi júl. 31-ig helyettes kerestetik. Fizetése havi száz korona, stólaris jövedelem, bútorozott szoba fűtéssel, takarítással. Pályázhatnak nyugdíjas tanítók, tanító-, tanítónőjelöltek is. Pályázati határidő márc. 11. *Iskolaszék.* 116 1—1

A háromfai (Somogy m.) róm. kath. iskolaszék az egyik oszt.-tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése: iskolaszéktől 600 kor., államtól 600 kor., illetve a törvény szerinti fokozatos fizetés, kertpótlék 20 kor., lakáspótlék 100 kor. és egy kis bútorozott szoba, téli fűtés, tisztogatással. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályban a tanítást vezetni, az isteni szolgálatokra növendékeit felvezetni, rájuk felügyelni. Pályázati határidő márc. 15. Kérvények *Bánfi József* esperes úrhoz küldendők Háromfára. 112 1—1

Látrány (Somogy m., Balatonhoz közel) róm. kath. plébánia kántortanítói állásra márc. 18-ra pályázat hirdetik. Személyes megjelenés kívánatos, utiköltség megterítése nélkül. A «Gondviselés» alapba belépni kötetes. Javadalma: 3 szobás lakás és az utjonnan épített melléképületek: istálló, pajta, kocsiszin eternit tető alatt. A háznál 1:161 □ öl kert, 15 m. hold szántóföld, ebből munkaváltás címén a hitközségtől 60 (hatvan) korona, 4 1/2 hold kitünő rét, melynek előfűvét a hívek lekaszálják, összegyűjtenek és házhoz szállítanak. 11 méter erdei tűzifa házhoz szállítva. Párber (rozs) lélekpenz, borjárandóság, stóla a díjlevél szerint. A vallás és tanulmányi alapból 141:40 kor. Összes javadalma az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében 906 kor., a többi államsegéllyel pótolatik. Plébániahivatal, Látrány (Somogy m.) Posta helyben. 125 1—1

Ajánlkozás. Egy róm. kath. okl. kántor hadmentes, ki elmaradt családját szeretné felnevelni, állás hiányában a jólküi lelkész urakhoz fordul kántori állásért, hol megélhetését biztosíthatná. Cím a kiadóhivatalban. 108 1—3

Stampay ének- és imakönyve (XXI. kiadás, 256 oldal) félvászonban 30 fillér, egészvászonban 50 fillér, bőr-v. bársonyban 3 korona. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen, **Köbölkúton**, Esztergom m. A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógrád-kisterenyén, 12 db free 2 kor.-ért. 114—15

Legjobb iskolai daloskönyv a

Ris muzsikus

Szerkeszté: **JOSVAY GÁBOR.**

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szólamra hangjegyezve. Jóváhagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által.

I—II. füzet ára 80—80 fillér. 100 dal kotta nélkül 40 fillér.

A magyar kath. tanulóifjúság és a hívek egyetemének egységes

ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté **JÓSVAY GÁBOR.**

Tartalmazza 500 legszebb egyházi énekünket hangjegyezve s az összes szükséges imákat és ájtatosságokat. Az egri főegyházmegyei hat. jóváhagyásával.

Ara erős és diszes vászonkötésben 2 korona.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulatnál (BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)